

Een chaordisch onderwijsexperiment

Broedplaats EenTweeTien

DOOR WALTER VAN HULST

32 FOTOGRAFIE RAMON SNELLINK EN GUIDO CROLLA

Zet een groep hbo-studenten, enkele afstudeerders en een paar stagiairs van een stichting gericht op talentontwikkeling binnen de creatieve sector bij elkaar, samen met een startende ondernemer en een multimediabedrijf. En vertel ze dat ze het komende half jaar vooral moeten gaan doen wat ze leuk vinden. Guido Crolla, docent nieuwe media aan de HAN (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) gaf de deelnemers aan de minor digital media production de vrije hand en een lege ruimte in een woonwijk in Arnhem. Balanceerend tussen structuur en vrijbuitelij groeide het onderwijsexperiment EenTweeTien uit tot een ware broedplaats.

‘Ik was er al langs gelopen, op mijn hoge hakken en in mijn nette outfit. Een rommelig uitziende ruimte, wat papieren tegen de raam geplakt. Maar het bleek toch echt Vossenstraat 10, het adres waar ik me moest melden voor mijn sollicitatie bij de stichting Dollypop. Guido Crolla nodigde mij uit om samen in het ‘creatie-ei’ te gaan zitten. Ik voelde al meteen: ‘dit is anders’. Ja, het was wel even wennen.’

Lotte Rensen studeert aan de faculteit kunst & economie van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (hku) met als afstudeerrichting eventmanagement. Een podium creëren voor het talent van anderen, daar ligt haar passie. ‘Ik heb enorm veel geleerd van

EenTweeTien. Op het gebied van digitale media, en over de wereld van de creatieven. Ik was gewend aan een wat stijve, zakelijke omgeving. In Arnhem kon alles, het voelde gewoon lekker om daar te zijn.’

KEURSLIJF

‘Het project is geboren uit frustratie, maar zo gaat dat met de meeste vernieuwende zaken’, antwoordt Crolla zonder omhaal als hij wordt gevraagd naar het ontstaan van het idee. Hij was het keurslijf van ‘het systeem’ op de hogeschool eenvoudigweg beu en zocht al een tijdje naar uitwegen. ‘We leiden mensen op voor de kenniseconomie, voor de creatieve industrie. Dat



geldt voor veel opleidingen, maar zeker voor onze opleiding *communication & multimedia design*. De ontwikkelingen op dat gebied gaan zo ontzettend snel. YouTube bestaat nog maar vijf jaar en is nu al een leidend medium in communicatieland. Er komen niet alleen voortdurend nieuwe programma's op de markt en nieuwe hardware, maar ook totaal nieuwe mogelijkheden en compleet nieuwe manieren van werken.'

Zoals een slagvaardig bedrijf nieuwe trends en ontwikkelingen volgt om daar snel op te reageren en nieuwe kansen te identificeren, zo moeten studenten volgens Crolla leren om alle voelsprietten actief te houden. 'Aangeharkte stof consumeren kan niet meer,

jongeren moeten leren leren. Ze weten soms al meer dan de docenten, dus ze moeten ook leren om zelf hun lespakketten samen te stellen.'

BEDRIJFJE SPELEN

Crolla heeft zelf ook bepaald geen lineaire, voor-spelbare loopbaan doorlopen en probeert, zoals hij zelf zegt, 'mee te surfen op de trendgolven die hij waarneemt'. Afgestudeerd aan de kunstacademie raakte hij via een post hbo-opleiding in de ban van de nieuwe media. Begin jaren '90 produceerde en registreerde hij al volop interactieve video – toen nog een echte noviteit. Bij een corporate communicatiebureau →

Wat is jouw 'pony'?

Vraag een jong meisje wat ze graag zou willen hebben en tien tegen één dat ze zegt 'een pony'. Het 'pony-denken' werd een gevlugelde uitdrukking in broedplaats EenTweeTien. Het staat voor 'gewoon doen wat je echt graag zou willen, vanuit het diepste van je ziel'. Tijdens de eindpresentatie van de studenten die aan de minor hadden

deelgenomen vroeg Guido Crolla collega-docent Cindy Vermeulen wat haar 'pony' was. 'Een grote muur beschilderen', was haar antwoord. Crolla daagde haar uit met de woorden dat er om haar heen voldoende grote muren waren. En prikte meteen een dag in de week daarop. Vermeulen kon er niet meer omheen en schilderde

levensgroot haar 'pony' op de muur waar de studenten eerder treffende kreten hadden geschreven.



34

werkte hij als een van de eersten met onder meer de interactieve compact disk (cdi), en bij Origin kwamen voor hem de lijntjes van communicatie en it bij elkaar in zijn functie als corporate design manager. Maar Crolla kreeg genoeg van het bedrijfsleven en stapte over naar de Hogeschool Utrecht en vervolgens naar zijn huidige werkgever, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (han).

Als docent bleef hij op zoek naar vernieuwing en raakte geïnspireerd door de Britse denker en adviseur Sir Ken Robertson, sinds 2006 bekend van zijn inmiddels veelbekeken en vaak geciteerde ted-toespraak

onder de titel 'school kills creativity'. Ook het concept van Educatie 3.0 en de verstrekkende ideeën van de Amerikaanse onderwijskundige John Moravec spreken hem aan. Hij laat op zijn laptop een ingescande spreuk zien: '1.0-Scholen kunnen 3.0-jongeren niets leren'. De minor *digital media production* bood hem een unieke kans. Studenten richten zich daarbij een semester lang voltijds, groepsgewijs, op een bepaald onderwerp. Crolla: 'Ik dacht: waarom schooltje spelen als je ook bedrijfje kunt spelen – en de studenten juist dat ook moeten leren.'

GETRAPTE RAKET

Crolla vond een partner in de stichting Dollypop, die zich richt op creatieve en culturele ondernemers zoals vormgevers, filmers, kunstenaars en muzikanten. Het ontwikkelen van talenten en het vergroten van het zelfbewustzijn is daarbij het doel. 'Grenzen verleggen, buiten de normale werkomgeving: intensief, confronterend, inspirerend', aldus de eigen website. De groep van 27 studenten werd aangevuld met

'Grenzen verleggen, buiten de normale werkomgeving: intensief, confronterend, inspirerend.'

enkele afstudeerders en stagiairs van Dollypop, en ook een startend multimediatebedrijfje wilde meedoen. 'Zo kregen we een soort 'getrapte raket' van leerlijnen', stelt Crolla. 'Een natuurlijke leeromgeving van mensen met diversiteit, zowel in achtergrond, discipline, niveau als interesse. Noodzakelijk voor innovatie.'

Crolla vond bovendien dat het experiment buiten de muren van de opleiding moest plaatsvinden, midden in de maatschappij. Het werd Vossenstraat 10 in Arnhem, een pand dat al enige tijd als een soort anti-kraak was gebruikt voor exposities. 'Een grote open ruimte met een paar kleine zijlokaaltjes, zonder deuren en voorzien van een toilet en een piepklein keukentje. Een mooi begin, met een lege plek en een leeg vel. "Wat zouden jullie graag gaan doen?" luidde dan ook mijn eerste vraag aan de studenten.'

FIREWALL

Veel studenten schrokken van die vraag. 'Heel verwarrend allemaal' vond Amir Shamsi het bijvoorbeeld. 'Op de middelbare school en ook tijdens de eerste drie

jaar op het hbo wordt veel, zo niet alles voorgedrukt. Voor elk semester geeft de han je een handleiding. Je bouwt een soort firewall op. De aanpak van Guido wordt door dat systeem aanvankelijk als een soort virus gevoeld, je bent bang voor een binnendringer. Maar Guido heeft die firewall vakkundig afgebroken.' Die beeldspraak valt in de smaak bij Crolla. Nog liever had hij Amir horen zeggen 'Guido heeft me goed geholpen om die firewall zelf af te breken', want dat is wat de docent uiteindelijk beoogt.

Amir Shamsi spreekt zelfs van een ommekeer in zijn leven. Maar niet iedere student is erin geslaagd die veiligheidsmuur om te duwen, zegt hij. 'Een paar haakten er al meteen af en zijn een andere minor gaan doen. Ook kwam een grote groep niet opdagen in de eerste weken. Er was een 'heftige speech' van een boze Guido voor nodig om ons echt in beweging te krijgen.' De docent houdt zich van de domme. 'Boos? Ik heb jullie alleen voorgelicht dat je werkelijk moest bedenken wat je nu écht leuk vindt.' →





Broedfactoren

HAN-docent Guido Crolla ging zijn licht opsteken bij Peter Camp, auteur van *De broedfactor*, een boek over broedplaatsen. Zoals Camp zelf zegt heeft hij het 'niet geschreven voor managers die eigenlijk het liefst vasthouden aan regels, planning en controle, maar voor de mensen die fucking woest zijn over zoveel inperking.' Camp, die ook op bezoek was bij EenTweeTien, noemt in zijn boek een aantal 'broedfactoren':

- 1 Onderzoek verschillende opties
- 2 Organiseer op een andere manier
- 3 Laat mensen vrijbuiten
- 4 Schep informele ontmoetingsplaatsen
- 5 Verbind mensen met elkaar
- 6 Laat mensen creëren
- 7 Ga op ontdekkingstocht
- 8 Wissel kennis en ervaring uit
- 9 Stimuleer gezonde bemoezucht
- 10 Houd de zachte en harde kant in balans
(en als 11de en 12de nog: integreer de broedplaats in de organisatie en bescherm broedplaatsen)

MEER STRUCTUUR

Crolla zegt nooit bang te zijn geweest voor een negatieve uitkomst van het experiment. 'Je gooit studenten in het diepe, maar dat is ook de bedoeling. In het 'gewone' systeem gebeurt eigenlijk hetzelfde. Ook daar zijn studenten die dat jasje helemaal niet past en afhaken, hun talenten onderbenutten, of hun diploma krijgen vanwege het bekostigingsmodel. Deze aanpak is misschien wat extremer, waardoor sneller op tafel komt welke leerstijl de meest passende is voor een bepaald individu. Diverse studenten zeiden na afloop ook veel te hebben geleerd over vormen van onderwijs.'

In de pakkende documentaire EenTweeTien; Kleine Aanloop, Grote Sprongen, die de studenten Jeroen Diks en Ramon Snellink hebben gemaakt over 'het proces' zegt Crolla ook zelf veel te hebben geleerd. 'Dat ik meer

‘Heel verwarrend allemaal’

‘Toen wij hier kwamen was er niet veel, we wisten eigenlijk niet wat we moesten doen. Heel verwarrend allemaal. Er gebeurde ook niet echt veel de eerste twee weken... Wat ik moest doen was gewoon dingen ondernemen. Dat was een leer-moment voor mij. Niet teveel nadenken, gewoon aan de slag gaan. Een start maken met dingen die je leuk vindt en dan kijken we wel verder.’

‘We hadden nog nooit zoiets meegemaakt. Niet in een klas lokaal zitten met een leraar die voor je staat en vertelt wat je

moet doen, maar hier komen en zelf dingen ondernemen. Dat was ook mijn angst. Ik was dat oude systeem gewend. Je zit er zo lang in dat je op een of andere manier bent vastgeroest, zo lijkt het wel. En soms moet je eruit getrokken worden. (..) ‘Hoe je attitude moet zijn tegenover dit soort projecten, dit soort broed-plekken, hoe je daar mee om moet gaan – dat je jezelf moet openstellen. Dat je afstand moet durven nemen van de dingen die je ‘normaal’ gedaan hebt. Als je dat doet gaan er andere deuren voor je open. Dat is wat ik

ondervonden heb. Veel anderen doen dat niet, ook nu niet. Dat is jammer. Dat is sowieso iets wat ik door wil geven.’

Quotes van student Amir Shamsi in de bijna 10 minuten durende documentaire EenTweeTien; Kleine Aanloop, Grote Sprongen, gemaakt door Jeroen Diks en Ramon Snellink. Onder andere te zien op YouTube en Vimeo.

structuur had moeten aanbrengen, bijvoorbeeld.’ Bij de presentatie van de documentaire sprak Noor Borgers hem aan, initiatiefnemer van het netwerk voor sociale innovatie *Great place to live*. ‘Ze lachte me uit over die uitspraak. “Kijk eens naar de uitkomsten en resultaten. Dacht je dat je die had bereikt met meer structuur? Structuur is het fetichisme van onze maatschappij”, zei ze.’ Ook Wim Kuper, artistiek leider van Dollypop hield hem tijdens dat half jaar regelmatig voor dat hij nog meer moest loslaten. ‘Bij een bepaalde bijeenkomst was afgesproken dat ik de hele dag alleen maar zou toekijken. Mond dicht, billen op mijn handen. Dat was rete moeilijk. En jawel, op zeker moment kon ik het niet laten om toch op te staan. Hebben de studenten me teruggefloten naar mijn mandje...’

WALL OF SELF-FAME

Die uitspraak over meer structuur zou Crolla nu ook niet meer doen, concludeert hij haast schuldig.

‘Misschien voor een enkele student, als je aanvoelt dat hij of zij dat nodig heeft.’ Ramon Snellink had die structuur in ieder geval niet nodig en voelde zich kiplekker bij de geboden vrijheid. Hij blikt meer dan tevreden terug op EenTweeTien – overigens een pragmatisch gekozen naam, 1 februari 2010 was de eerste bijeenkomst van de groep in het lege pand. Fotografie is zijn eerste liefde en hij beoefent dat vak al via een eigen bedrijf. Hij begon van meet af aan foto’s te maken van het hele gebeuren. ‘Misschien ook een soort houvast. Maar toen ik opperde graag ‘iets met video’ te willen doen, bleken er meer met dat idee te zijn. Binnen de opleiding komt film eigenlijk niet echt aan bod. Ik heb er in een half jaar veel over opgestoken.’ Zoveel dat hij naast zijn werk als fotograaf inmiddels de eerste video-opdracht heeft aangenomen.

Snellink zegt bovendien geleerd te hebben dat het delen van kennis niet vanzelf gaat. Naast een klaagmuur was er een *wall of self-fame*, waarop iedereen zijn →

Digitale voetafdruk

De deelnemers aan EenTweeTien hebben zich de aansporing ter harte genomen om hun opgedane kennis en inzichten te delen. Er werd verbinding gezocht met diverse personen en organisaties. Samen met of ten behoeve van derden werden enkele workshops en co-creatie-dagen georganiseerd.

Het project heeft ook een stevige digitale voetafdruk nagelaten.

Inmiddels zijn twee boeken

online te koop die zijn voortgekomen uit de broedplaats. Kim Stein en Sanne Willems maakten *Uitgelijst*, een boek om havo/vwo-meiden een indruk te geven welke rol fotografie kan spelen binnen de opleiding communicatie en multimedia design. Bryan Veldkamp en Amir Shamsi schreven *Two Facing Giants* over game development. Thomas Schrijer werkt nog aan een publicatie die een

overzicht biedt van de deelprojecten van EenTweeTien, en docent Guido Crolla wil het onderwijsexperiment op zich vastleggen. Daarnaast zijn op internet een website, diverse blogs, een documentaire en enkele korte filmpjes te vinden. Typ EenTweeTien in bij een zoekmachine en laat u verrassen.

38



capaciteiten en kwaliteiten mocht duiden. Ook kwam er een wekelijks wisselende program director die activiteiten moest organiseren om groepsleden van elkaar te laten leren. ‘Zelf heb ik een keer wat verteld over fotografie, maar dit initiatief stierf jammer genoeg toch een zachte dood.’

OP DE MUUR SCHRIJVEN

Lotte Rensen is na haar stage bij Dollypop en EenTweeTien nu weer op de hku in Utrecht. ‘Na een week dacht ik: “wat doe ik hier?” Ik was er aan gewend dat je in alle vrijheid van alles op de muur kon schrijven. Nu moet alles weer keurig op de flap-over. Ik kan je uit ervaring vertellen: er gebeurt echt wat in je hoofd als alles mag. Bovendien is het model van zo’n broedplaats fantastisch, ik heb hier op de hogeschool in Utrecht meteen voorgesteld om ook zo iets op te zetten met deelname van meerdere richtingen. Het is toch van de gekke dat aanstaande kunstmanagers van mijn opleiding nooit in contact komen met creatieven. Die nota bene op dezelfde hogeschool zitten! Guido... ik mis EenTweeTien zo!’ □